

LEADER v Rakousku Zpráva z exkurze

Ve dnech **19. a 20. 11. 2019** proběhla ve spolupráci s partnerem – MAS Horní Pomoraví exkurze s názvem „**LEADER v Rakousku**“, které se zúčastnili převážně starostové a zástupci samospráv olomouckého kraje, pracovníci MAS a aktéři venkovského prostoru.

Exkurze byla zahájena 19. listopadu 2019 po nástupu všech účastníků do autobusu přivítáním koordinátorkou CSV, **Ing. Markétou Bezouškovou a Ing. Hanou Olejníkovou**, pracovníci MAS Horní Pomoraví. Účastníci byli seznámeni s programem akce a časovým plánem. Slovo převzala **Ing. Kateřina Mračková**, ředitelka SZIF RO Olomouc, která také přivítala přítomné, seznámila je se zamýšleným cílem exkurze a také promluvila o aktualitách v Programu rozvoje venkova. Na toto téma navázal **Ing. Radim Sršeň, PhD.**, který působí řadu let v ELARD (Evropské asociace LEADER pro rozvoj venkova) a účastníky základně seznámil s fungováním MAS v Rakousku, se současnou situací a také s organizací ELARD. Představil nám rakouské MAS, které pro nás přichystaly program a prezentace svých projektů. Kolem 14 hodiny účastníci přijeli na první zastávku, Waidring. Přivítala je pracovnice z MAS - LAG Kitzbüheler Alpen, paní Barbara Loferer-Lainer MSc a hned na úvod z pracovních důvodů omluvila kolegu z MAS Regio³ Pillerseetal-Leukental-Leogang, který se k exkurzi připojil až později. Představila nám region Tyrolsko, kde působí 8 MAS a projekty dvou z nich účastníkům byly představeny a jejich činnost prezentována.

Představení práce MAS bylo zahájeno projektem, který se zabývá tradiční činností v tomto regionu a to je odlévání zvonů. „**Glockenerlebnisdorf Waidring**“ – projekt LEADER, částka- 302 000 eur (60 % podpora), 11/2018 - 06/2020. Tento projekt je rozdělen do tří etap. První je interaktivní výstava „Glockenwelt“ ve futuristickém biatru na parkovišti Steinplatte, od odlévání zvonů až po historii zvonů ve vesnici Waidringu. Součástí výstavy je poslech zvuku nejrozmanitějších zvonů, videoukázky odlévání zvonu a další informace o tématu zvonů. Výstavu představil pan Andreas Kals, který se ujal výkladu a postupně účastníky celým prostorem provedl. Druhá etapa je v realizaci a jde o zbudování naučné stezky se čtyřmi zastaveními. Třetí etapou je samotné odlévání zvonů a dovybavení expozic. Cílem tohoto projektu je oživit jádro vesnice a přiblížit kulturní dědictví různým skupinám lidí a udržet jej. Nezanedbatelným cílem je také nabídnout turistům další možnost, jak oživit nebo prodloužit pobyt v tomto regionu.

Po prohlídce se účastníci přesunuli do tyrolského městečka St. Johann in Tirol, kde si za doprovodu a výkladu pracovníků MAS prohlédli tradiční tyrolské budovy a ulice a přesunuli se do restaurace hotelu Post, kde následovala prezentace projektů. Na úvod paní Barbara Loferer-Lainer představila fotografiemi i videem konferenci evropských MAS – LINC, její uplynulé ročníky a zdůraznila, že v roce 2020 se konference koná v září v České republice v Jeseníkách a dodala, že se těší na shledání s mnohými účastníky.

Navázala s představením projektu „**KochArt**“ - LEADER, 360 000 eur (podpora 60%), projekt má několik etap a je výsledkem spolupráce dvou sousedních MAS.

Tento projekt je tvořen sítí restaurací a lokálních producentů. Jedná se o projekt spolupráce, ve kterém jde o podporu místních producentů tím, že od nich nakupují zapojené restaurace, kterých je okolo 23 (restaurace v hotelu, ve kterém prezentace probíhaly, je v tom projektu také zapojena). Dalším z cílů je snaha, aby restaurace nabízely místní potraviny a jídla z nich uvařená, aby nezankly tradiční tyrolské pokrmy a také aby došlo ke zvýšení lokálního patriotismu. Paní Barbara popisovala problémy při prvním z kroků projektu a to při zajišťování farmářů, kteří produkují odpovídající kvalitu a množství produktů. Dalším z kroků bylo proškolení zaměstnanců restaurací, jak vařit tradiční pokrmy, např. probíhaly různé workshopy se šéfkuchaři. Projekt vzbudil řadu dotazů od posluchačů a všechny byly postupně zodpovídaný.

Dalším projektem byl „**Netzwerk-handwerk**“, LEADER-CLLD, 400 000 eur (75 % podpora), 12/2016 – 12/2019, který si kladl za cíl přiblížit tradiční a manuální řemesla a byl účastníkům představen formou videa a doplňujících informací k němu. V projektu je zapojeno asi 20 řemeslníků a zaměřuje se i na zapojení dětí.

Další, finančně ne příliš náročným, ale o to zajímavějším projektem, bylo „**Stadtführungen mittels smartphones und QR-codes**“ – *Prohlídky měst pomocí chytrých telefonů a QR kódů* - 6 400 eur, 03/2018 - 04/2019. V tomto projektu jsou návštěvníkům, kteří mají zájem, nabídnuty informace o celé řadě témat pomocí vlastních chytrých telefonů. Prvotním krokem bylo technické zajištění a k příslušným památkám a místům turistického a historického zájmu musely být připojeny QR kódy.

„**The Ortsmarketing**“ - *Místní marketing*, byl založen před více než 10 lety a realizoval již několik LEADER-projektů zaměřených na rozvoj vesnice St. Johann, díky nimž je dnes ekonomickým centrem regionu.

Slovo převzala paní Brigit Danzl z MAS Regio³ Pillerseetal-Leukental-Leogang a představila projekt „**Triassic park**“, 500 000 eur (40% podpora), otevřeno v roce 2008. Cílem vybudování prehistorického parku, kde jsou „dinosauři“ v životní velikosti, má rozlohu 400 m² a zahrnuje 4 km naučné stezky se zastaveními, bylo rozšíření možností vyžití pro turisty v daném místě, park je možné navštívit v zimě i létě a rozšířit tak nabídku, jak strávit čas v regionu.

Následovalo večerní setkání s výkonným ředitelem MAS Regio³ Pillerseetal-Leukental-Leogang, Stefanem Niedermoserem. Představil účastníkům MAS, která byla založena v roce 1996 a která zahrnuje 13 obcí, 41 000 obyvatel, 4 turistické sdružení a má 31 členů. Na jejím území podniká asi 700 společností se 4 300 zaměstnanci, z toho asi 450 zemědělských společností. Oblast Pillerseetal a Leogang je turisticky velmi lákavá, evidují přibližně 1 400 000 přenocování ročně. Pan Niedermoser představil historii MAS i současné zaměření a plán budoucích aktivit. Opět se rozpoutala diskuze, především členů českých MAS, nad prací MAS v Česku a Rakousku.

Následující den se účastníci v doprovodu pana Niedermosera vydali na prohlídku samotného centra turistického dění v Tyrolsku, Kitzbühelu. Při prohlídce se k účastníkům připojil pan Stefan Jöchel, starosta sousední vesnice Reith bei Kitzbühel. Pan starosta seznámil přítomné s jeho vesnicí a specifiky regionu, kde žije. Vesnice Reith bei Kitzbühel má asi 1700 stálých obyvatel a ve vesnici je k dispozici cca 1000 lůžek pro turisty, takže hlavní příjmy, zaměstnanost a celkové dění je spojeno s turismem. Půda je velmi drahá a snahou samospráv obcí je motivovat obyvatele, aby se nestěhovali pryč, např. nabízí místním obyvatelům levnější cenu za půdu, ale se závazkem, že zůstanou bydlet v obci a nesmí nemovitost prodat, pouze obci a za původní cenu. Starostové z řad účastníků měli spoustu dotazů a diskutovali s panem starostou jejich a naše podmínky a přístupy. Po zodpovězení všech dotazů účastníci panu starostovi poděkovali a rozloučili se. Pokračovalo se v prohlídce města, při které pan Niedermoser představoval projekty realizované v tomto městě.

„**Kitzbühel 750**“ V roce 20201 oslaví město Kitzbühel 750 let a k tomuto výročí se chystají velké oslavy. Prostřednictvím LEADERu je proto zaměstnána osoba, která koordinuje organizaci akcí a projektů věnovaných tomuto výročí s vysokou účastí veřejnosti (LEADER, 150000 eur, 3 roky). Jde o neinvestiční projekt a jeho cílem je síťování a rozvíjení území.

„**Pump track Kitzbühel**“ – projekt LEADER, 47 000 eur, 05/2019 - 12/2019 byl další představený projekt. Sjíždění alpských hor na kole se stalo velmi populární, ale také docela nebezpečné. V rámci projektu byla zbudována parkurová cyklodráha, takový „cvičák“ pro jízdu na kole, kde se dá naučit, jak svůj bicykl v terénu správně ovládat. Jedním z důvodů vzniku této dráhy byl narůstající počet úrazů při jízdě.

Po prohlídce města se účastníci přesunuli do sídla MAS Regio³ Pillerseetal-Leukental-Leogang – vesnice Oberndorf, které se nachází ve společné budově s jinými institucemi, např. Raiffeisenbank, se kterou spolupracují a částečně jsou financováni z tohoto příjmu.

Pracovníci MAS postupně představili projekty, na kterých se podílejí a jako první se slova ujala paní Melanie Hutter a představila projekt – „**Klima und energieregion**“ - *Klimaticko-energetický region*- IWB-CLLD, 117 000 eur, 07/2019 - 07/2021. Cílem je rozumně a udržitelně využívat stávající regionální zdroje k zásobování

energií, zvyšovat energetickou účinnost a šetřit energii. Tento projekt se zaměřuje na zvyšování povědomí obyvatelstva v oblasti klimatu, dopadů změny klimatu a zásobování energií. V rámci projektu jsou pořádány semináře, workshopy, konference, osvěta ve škole, filmový festival nebo např. projekt na sdílení automobilů. Zdejší oblast je region s největším počtem elektromobilů na 1000 obyvatel v Rakousku. Dalším tématem bylo zavádění vysokorychlostního internetu do obcí a o pomoci pracovníků MAS těmto obcím.

Další pracovník, Andreas Holaus innovation Manager, představil projekt - „**Innovationsplatform**“ – *Řízení inovací* - IWB-CLLD, 117 500 eur, 07/2019 - 06/2021. Cílem je vytvoření inovační platformy spojující všechny činnosti v oblasti inovací a digitalizace. Inovativní společnosti by měly být spojeny do sítě a propojeny s inovátory, jako jsou výzkumné instituce, univerzity atd.

„**Verkehrsmo­delregion Regio³⁴**“ IWB- CLLD, 32 000 eur, 06/2018 - 03/2019 Cílem projektu je vytvoření integrovaného dopravního konceptu pro celý region, který by přesunul soukromou dopravu na veřejnou dopravu, což by mělo mít pozitivní dopad na změnu klimatu.

Pracovníci MAS se také podílí na „**Glasfaserkabel für schnelles Internet auch in unserer Region**“ - *Kabely z optických vláken pro rychlý internet v našem regionu*, v regionu koordinují rozšíření vysokorychlostního internetového připojení. Prioritou jsou přírodní vedení do regionu a podpora obcí při rozšiřování městské sítě.

Před budovou byl představen ještě jeden projekt, „**Carsharing Pillerseetal**“ - *půjčování elektromobilu*, ve kterém se mohli účastníci projet. Samozřejmostí je i nabíječka elektroautomobilů. Carsharing PillerseeTal je spolupráce mezi klimatickým a energetickým modelovým regionem Pillerseetal-Leogang, Regio-Tech Regionalentwicklungs-GmbH, TVB Pillerseetal a obcí Fieberbrunn ve spolupráci se společností ecodrive v St. Ulrich am Pillersee. Vozidlo se pronajímá za poplatek 5,00 EUR za hodinu nebo 50,00 EUR za den. Maximální doba zapůjčení je 48 hodin a na webových stránkách MAS je kalendář, kde jsou vyznačeny rezervace a volné termíny. Po projetí vozidla se účastníci přesunuli do St. Johann in Tirol, kde při obědě mohli posoudit výsledky předchozího dne představeného projektu Kochart. Po obědě účastníci poděkovali p. Niedermoserovi a jeho kolegům za představení svojí práce a za inspirativní podněty a vyjeli na zpáteční cestu. Do Olomouce účastníci dorazili kolem 21:30

Zahraníční exkurze byla organizována za účelem sdílení příkladů dobré praxe PRV, inspirace, námětů, které přispěly k širším možnostem čerpání finančních podpor PRV. Ukázka jiných postupů a typů aktivit může motivovat k novým možnostem uplatnění PRV pro rozvoj regionů a aktivizaci lidí venkovského prostoru.

Akce byla účastníky hodnocena kladně, jak vyplývá z dotazníků, které vyplnili, i z ohlasů které k hodnocení připojily.

Co Vás na exkurzi nejvíce zaujalo?:

- Projekt zaměřený na rozšíření vysokorychlostního internetu na venkově, aktivity zaměřené na podporu regionálních producentů, produktů a jejich vzájemné propojení.
- Spolupráce potravinářů a restaurací a značkou, MAS jako řešitel VR internet, MAS jako rozvojová agentura nezávislá pouze na dotačních programech
- Zvolená destinace, prostředí, jiný pohled na LEADER, odlišný typ uvažování Rakušanů
- Představované projekty byly nesmírně zajímavé a inspirativní - je vidět, že v Rakousku jsou o něco dál než my, ale je skvělé, že díky této exkurzi jsme mohli načerpat inspiraci a teď se ji musíme pokusit aplikovat u nás (viz např. vysokorychlostní internet). Líbilo se mi i místo, ubytování, celkový program.
- K akci samotné bych poznamenal, že se mi velmi líbila. Zejména možnost srovnání způsobu praxe a příklady jak spolupracují subjekty v Rakousku
- Nejvíce mě potěšil šéf MASky, který se podělil o zkušenost s tím, že ne všechny projekty jsou super a života schopné – ale že i tyto jsou nutné pro další rozvoj a směřování, že ne všechno, co se

nepovede, je špatně. Ale je dobře, když si to někdo vyzkouší, zažije a řekne si, že to alespoň zkusil, ale tudy cesta nepovede....

Co konkrétního Vás zaujalo?

- Projekt zaměřený na rozšíření vysokorychlostního internetu na venkově.
- Expozice odlévání zvonů (vazba na zvonařskou dílu, kterou má naše MAS v území – Brodek u Přerova), investiční projekty a následný benefit pro obce (optika), prvky sdílené ekonomiky v praxi, projekt propojující místní výrobce a restaurace
- Kolik finančních prostředků je možné věnovat na projekt spolupráce, propojování, marketing.
- Řešení VR internetu pro více obcí, vytvoření propagační sítě restaurací a dodavatelů v regionu, systémové řešení CR v Tyrolsku - v příspěvcích z platu a % z daní
- Projekt KochArt – spolupráce mezi producenty a restauracemi (dříve přesvědčování farmářů, aby produkovali - nyní po 10 letech se situace obrací a farmáři chodí restauracím nabízet své produkty), 70% surovin v restauracích z regionu, společné PR, budování lokální identity, i když je to o něco dražší.... Super koncept, relativně dobře přenositelné...
- Zaujal mě projekt tréninkové louky pro elektrokola – bezva možnost se poučit ze zkušeností sousedů. Opět dobře přenositelné a využitelné i u nás.

Považujete akci za efektivní?

- Rozhodně ano, je velmi důležité vystoupit z vlastního prostoru a podívat se, co se děje a jak se to dělá jinde, v zahraničí, a tím rozvíjet nejen sebe, ale především načerpat inspiraci, jak dále rozvíjet své okolí a celý region skrze projekty ověřené dobrou praxí ze zahraničí.
- Exkurze je vždy to nejlepší – na vlastní oči vidět, co a jak se dá realizovat, možnost si to prodiskutovat, rovnou se aktérů zeptat, rozebrat s dalšími účastníky. Toto brožura nenabídne....
- Určitě ano

Účastníky akce byli zejména starostové obcí a zástupci MAS, kteří se svou činností výrazně podílí na obnově a rozvoji venkovského prostoru. Realizace podobných akcí se může pozitivně odrazit na motivaci MAS a starostů k zvýšenému zájmu o čerpání těchto prostředků a zefektivnění provádění politiky rozvoje venkova. Jak vyplývá z ohlasů na exkurzi, byla účastníky hodnocena velmi dobře, ocenili možnost představení projektů LEADER realizovaných v Rakousku a také jejich možnou přenositelnost do podmínek svojí obce nebo místa působení. Akce vytvořila prostor pro diskusi o řadě projektů a došlo k předávání zkušeností a poznatků. V průběhu exkurze bylo umožněno setkání účastníků se zástupci MAS, regionální samosprávy a dalších rozvojových organizací v regionu a byly předány zkušenosti při přípravě, realizaci a následné udržitelnosti inspirativních projektů prospěšných pro rozvoj regionu, místních farem, sociálního podnikání, s vazbou na zemědělství.

V Olomouci 24. 1. 2020

Zapsala: Ing. Markéta Bezoušková, krajská koordinátorka CSV